Do anh Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng nhà kho Quán Ven Đường

92 [Bị cấm lưu hành và tàng trữ trong địa phận Trung-kỳ và Bắc-kỳ 5 su

Thứ Ba
7
tháng 5 tây 1929
NĂM KỶ TỴ
THÁNG BA
Ngày 30

Đuốc Nhà Nam

GIÁ TIỀN MUA BÁO :

Một năm	8 $ 00
Sáu tháng	5 . 00
Ba tháng	3 . 00
Mỗi số	0 . 05

Mua báo, rao báo và bài lai-cảo xin gởi cho ông :
DƯƠNG-VĂN-GIÁO,
Tổng-lý Đ. N. N.
72, Lagrandière, SAIGON

Xuất bản tại Saigon ngày thứ ba, thứ năm và thứ bảy

Kết quả một cuộc bỏ thăm

Cử nghị viên thành phố Saigon

Hôm kia là chúa nhựt 5-5-29 thành phố Saigon náo nhiệt phi thường. Người Tây người Nam dìu rủ nhau đi từ bọn năm ba anh em, ra đình Đốc-lý cử nghị viên thành-phố. Bên phía Tây và phía Annam cũng như nhau, cũng có 2 sở tranh dành mấy cái ghế nghị viên rất kịch liệt. Thấy mấy bữa trước tranh, dầu bằng lời nói và câu văn một cách rất hùng hồn, báo ra hằng ngày bảy tám ngàn số phát chẳng lấy tiền, truyền đơn rải bằng xe hơi khắp thành phố, ai ai cũng tưởng đến ngày bỏ thăm cũng xảy ra một cuộc ẩu đả xung đột, may thay các nhà ứng cử đều dừng chơn trong phạm vi luật pháp, ngoại trừ một vị sai trẻ nhỏ đi bán tiểu thuyết mà ngoài bìa có một câu khuyên cử tri bỏ thăm cho mình, nên lính cảnh sát phải trừng trị theo luật nước.

Số cử tri Annam có tên trong sổ thì gần 4 ngàn, nhưng chẳng biết tại sao 1.800 cái giấy phép đi bỏ thăm hồi còn nằm tại dinh Đốc-lý. Chưa phát hay là phát không kiệp ? Biết sao được, chắc vào đâu được. Không có lẽ bắt mấy người có trách nhậm phát giấy ấy phải vào lăng ông trong Bà-chiểu mà thề, cũng như mấy nhà ứng cử trong một sở kia bắt chánh tưởng phải đi thề vậy.

Dầu thề hay là không cũng vậy, ta cứ kể chắc số người đi bỏ thăm chẳng đời nào quá 2.000 được. Mà 2.000 thì đã đông bởi vì đại đa số là 994, ai được trên 1.000 tiếng thăm là đắc cử trong kỳ thứ nhứt. Bởi vậy hi vọng nhiều, mất mày hớn hở.

Song bảy giờ, tám giờ, chín giờ, số người đi bỏ thăm chưa được một trăm rưởi. Cử tri làm gì mà chẳng đến thùng thăm ? Trong một cái quán rượu gần dinh Đốc-lý, ai đi qua đó cũng thấy chật nức kẻ ăn người uống. Có lẽ đó là cử tri điểm tâm. Bà chủ quán là một bậc nữ lưu thông hiểu dân quyền và dân đạo, mới diễn thuyết cho khách nghe một hồi, hàm dẹp lý dẹp dỉa dặng cho các ông đương ăn uống đó đi làm phận sự công dân, chớ đỡ vậy thì đến chiều tối chưa chắc được 500 lá thăm nằm trong thùng.

Qua 11, 12 giờ người bỏ thăm cũng cỉ ăng đông hơn cho mấy. Lấy đó mà suy thì ai cũng đoán trước rằng cuộc tuyển cử bữa chúa nhựt nầy chẳng kết quả được, bởi vì chẳng có nhà ứng cử nào góp được 1.000 tiếng thăm, phải chờ chúa nhựt sau bỏ thăm một kỳ nữa thì mới biết ai thắng ai bại. Nên chi từ đó đến 6 giờ trong thành phố bớt vẻ náo nhiệt. Ấy cũng may cho hội đánh banh vợt, nhờ đó mà đông người đến xem Hoot Hye đấu với Chim.

Trọn buổi chiều các nhà ứng cử cũng lo mà lo cầm chừng vậy thôi. Chỉ sợ bên phe nghịch góp hết cử tri buổi chiều thì sổ của họ có một hai người đắc cử, chớ còn làm lấy lệ cũng chia được một phần thăm thì hai bên chắc cầm đồng. Duy người không thông hiểu lẽ ấy mới chịu thất công chạy ngược chạy xuôi, chịu tốn tiền xe rước đưa cử tri, tạo kiếm một số thăm nhỏ nhỏ, để về sau lấy đó mà kể rằng mình thắng trận.

Thắng cũng chẳng đắc cử, mà bại cũng chẳng mất bi vọng thì thắng bại chẳng qua là một câu nói bảo mà thôi. Vì vậy cho nên báo Đuốc-Nhà-Nam chúng tôi vẫn trợ lực cho sổ Nguyễn-khắc-Nương, mà trọn một buổi chiều chúa nhựt là ngày bỏ thăm tuyển cử nghị viên thành phố, các vị bình bút báo Đuốc-Nhà-Nam không đi xem cuộc tuyển cử.

Thiệt quả như lời chúng tôi đoán trước. Đến tối khuôi thăm ra, chẳng có một người nào được đắc cử, mà cũng có một người nào được đắc cử là vì các lẽ chúng tôi vừa thuật trên đây, chớ chẳng phải đều chi khác.

Hoặc có kẻ nói rằng sổ Nguyễn-đình-Trị cả cơm lớn tiền, cho nên được nhiều tiếng thăm hơn. Hoặc có kẻ nói rằng sổ Nguyễn-đình-Trị được công chúng yêu mến nên đi được nhiều tiếng thăm hơn. Hoặc có kẻ nói rằng báo Thần-Chung cổ động khôn khéo hơn báo Đuốc-Nhà-Nam nên sổ Nguyễn-đình-Trị được nhiều tiếng thăm hơn.

Chúng tôi không hề nghĩ như vậy. Góp cả ba cái lẽ đó mà không thắng nổi, không hơn nổi 100 tiếng thăm, thì ba cái lẽ đó chẳng hóa ra yếu lắm. Muốn giải tại sao sổ Nguyễn-đình-Trị được nhiều thăm hơn sổ Nguyễn-khắc-Nương, chúng tôi có thể nói rằng tại quán rượu Nguyễn-đình-Trị gần dinh Đốc-lý hơn tòa soạn báo Đuốc-Nhà-Nam, song nói như vậy là nghi cho cử tri bất chánh mà chẳng có bằng cớ chi đáng lưu tâm.

Bên kia kể mình đắc thắng, bên nầy không kể mình thất bại, dầu có quả thiệt đại bại đi nữa, chúng tôi cũng không giận không hờn cử tri, huống chi là chẳng phải thất bại chi.

Ừ, Nguyễn-văn-Trị tức Nguyễn-đình-Trị được nhiều thăm hơn hết. Nguyễn-văn-Bá đứng thứ nhì. Bảy tám trăm cử tri Saigon phán đoán rằng hai ông ấy sẽ làm cho dân thành phố được nhờ cái lòng nhiệt thành của mình. Song bảy tám trăm người chẳng phải là toàn thể quốc dân, hay là toàn thể dân cử thành phố Saigon.

Có lý nào toàn thể quốc dân công nhận một người sớm đầu tối đánh và một vị chủ bút của một tờ báo xu phụ những nơi quyền thế, là hai nhà đại chí sĩ Annam ? Chúng tôi mong cho hai ông ấy đắc cử, thử xem có thay đổi được cái chế độ hiện thời ở các nghị viện hay không. Chúng tôi mong hai ông ấy đắc cử thử xem ra giữa nghị viện thành phố Saigon hai ông phấn đấu với đảng Lập-Hiến cách nào. Trong chương trình của sổ Nguyễn-đình-Trị chỉ có hai đến đó mà thôi. Hai đều đó như là cờ treo xanh đỏ chỉ dối gạt được bảy tám trăm đồng bào, chớ dối gạt sao được toàn thể quốc dân ?

Nhưng mà nói lắm cũng chẳng bổ ích vào đâu. Chúng tôi chỉ biết ngày hôm kia một ngàn ba trăm mấy chục cử tri thất công đi bỏ thăm mà vô ích, lại phải đợi đến chúa nhựt sau, lại phải đi bỏ thăm một lần nữa. Vì vậy mà chúng tôi xin cầm tạ các vị cử tri có lòng vì xứ sở chung quyền lợi của dân Annam trong thành phố Saigon mà làm phận sự công dân. Dầu sổ Nguyễn-khắc-Nương chưa được đắc cử, song công chúng không phụ thì bao ông trong sổ ấy cũng toại lòng.

Và chúng tôi mong rằng kỳ bỏ thăm lần thứ nhì, số người đi bỏ thăm được đông hơn, cho cuộc tuyển cử được nhiều giá trị hơn.

Đ. N. N.

KẾT QUẢ CUỘC TUYỂN CỬ

Nghị viên thành phố Saigon

Ngày 5 Mai 1929

DEPOT LEGAL INDOCHINE N° 10920

PHÍA NGHỊ VIÊN ANNAM

Số cử tri có tên trong sổ	3952
Một phần tư số cử tri	988
Số cử tri có đi bỏ thăm	1365
Thăm trắng hay là không đúng thể lệ	36

Quí ông kể tên dưới đây được :

Huỳnh-văn-Chính	537 thăm
Huỳnh-khương-Ninh	566 —
Lê-văn-Thơm	444 —
Lê-kim-Tỵ	424 —
Nguyễn-văn-Bá	770 —
Nguyễn-phú-Hựu	604 —
Nguyễn-văn-Liêng	548 —
Nguyễn-khắc-Nương	719 —
Nguyễn-văn-Thơm	765 —
Nguyễn-đình-Trị	805 —
Phạm-ngọc-Đô	60 —
Trần-văn-Khá	642 —
Trần-quang-Phú	486 —
Võ-văn-Nhị	146 —

Chẳng có ông nào đủ số thăm đắc cử, cho nên ngày chúa nhựt tới đây là 12 Mai 1929 phải nhóm cử tri lần thứ hai đặng cử lại.

PHÍA NGHỊ VIÊN LANGSA

Số cử tri có tên trong sổ	2998
Một phần tư số cử tri	750
Số cử tri có đi bỏ thăm	1678
Thăm trắng hay là không đúng thể lệ	21
Đại đa số	839

MM.	Ardin Hippolyte	876 Elu
	Chavigny de Lachevrotière Henry	840 Elu
	Quintrie Lamothe Joseph Emmanuel	826
	Béziat Joseph	810
	Darigade Adolphe	805
	Canque François	798
	Lefèbre Emile Léon	795
	Guerini Ignace	795
	Hérisson Robert	753
	Courtinat Camille	746
	Guillemot	746
	Zévaco Mathurin	736
	Allnot Frédéric	724
	Gay Laurent	717
	Antoni	715
	Billès Jean Charles	698
	Payre Casimir Joseph Louis	696
	Thévenin Lucien Théodore	692
	Grillet André	683
	Corbet Charles	667
	Ohl Louis Camille Albert Joseph	666
	Merle Raymond	658
	Tarbit Jean	650
	Massabot Jean Gabriel	648
	Kerjean Georges Marcel	646
	Ballot François	644
	Ceconi François	640
	Chauvin Paul	640
	Scotto Nicolas Auguste	638
	Luciani Patrice	635
	Daran Jean Octave	603
	Marquis Joseph Emmanuel Edouard	497
	Monnier Jules Edouard	215
	Javélas Divianadin	106

Ngoại trừ hai ông Ardin và De Lachevrotière được đắc cử kỳ thứ nhứt, các ghế nghị viên kia phải tuyển cử lại một kỳ thứ nhì là chúa nhựt 12 Mai 1929.

Đã biết tuổi vàng

Anh em chúng tôi ứng cử nghị viên thành phố, chỉ một lòng lo việc công ích, trong chương trình chẳng kích bác ai, chẳng dám hứa chuyện long trời lở đất, không dám đánh trống động chuông hô hào kịch liệt, đoán trước rằng sao sao cũng có một phần đồng bào ăn chắc mặc dài, thấy sáng trăng chẳng phụ đèn.

Quả thiệt chúng tôi đoán chẳng sai. Hôm chúa nhựt 5-5-29 cử tri Saigon tuy không ban cho anh em chúng tôi một số thăm đã đắc cử, chớ cũng không phụ lòng anh em chúng tôi.

Mấy trăm lá thăm bỏ vô thùng, có biên tên anh em chúng tôi là do tay mấy trăm người muốn cho anh em chúng tôi đắc cử mới bỏ vào đó. Chưa đắc cử chẳng phải lỗi tại mấy trăm ông ấy, chính là tại chúng tôi chưa vận động khắp cả thành phố Saigon.

Vậy chúng tôi một là xin cảm tạ các vị cử tri đã có lòng muốn cho chúng tôi đắc cử, hai là xin tình nguyện vững tâm chờ đến kỳ bỏ thăm thứ nhì, đinh ninh rằng đồng bào biết con bướm tuy đẹp, tuy bay cao, chớ không sánh được với con tằm chẳng có vẻ gì xinh lịch chẳng bao giờ bỏ khỏi vòng nong, mà giúp ích được cho đời một vài phân.

NGUYỄN-KHẮC-NƯƠNG — LÊ-VĂN-THƠM
HUỲNH KHƯƠNG-NINH — LÊ-KIM-TỶ
HUỲNH VĂN-CHÍNH — TRẦN-VĂN-KHÁ.

đồng cảm tạ

QUAN ĐỒNG LÝ

Hội công - đồng thành phố

Xin nhắc lại cho dân nhớ rằng : Mấy người hay là mấy hội chuyên nghề gặt hái, rút lấy hoặc làm ra những hóa-vật, sản-vật hay là khí-cụ để tiêu dùng trong xứ, mà cư ngụ nơi địa-phận thành phố Saigon và phải chịu thuế phổ-thông nội dụng hai phần trăm đặc-giá hóa-vật đã lập ra trong nghị-định của quan Tổng thống ngày 8 Avril 1927 thì chiếu theo thể lệ của nghị-định ngày 19 Juillet 1927 và ngày 19 Mai 1928, đều phải nạp tại dinh Đốc-lý (Xã-tây) một tờ khai cho biết :

1· — Tên và chỗ ở của mình ;
2· — Nghề và nghiệp mình ;
3· — Phần phải chịu thuế, trong cái giá sản-vật của mình làm ra trọn một năm, hoặc ba tháng, — hay là cho biết cái loại, cái thứ, cái tốt xấu, cái số nhiều ít của các hóa-vật, thực vật và khí cụ sản xuất hoặc làm ra trong một năm hay là ba tháng.

Tờ khai ấy phải đề ngày và ký tên.

Mấy người hay là mấy hội mà trồng sản vật của mình trọn một năm, cái phần tiêu-dụng trong xứ giá ít hơn mười hai ngàn đồng bạc (12.000 p 00), thì có thể miễn nạp tờ khai nói trên đây, mà chỉ ký có một tờ chịu đóng bảo-hàm một số thuế riêng định là 5 phần trăm của phần chánh thuế sanh-ý hoặc của phần chánh thuế đất có trồng trặc cáo giống cây.

Mấy người hay là mấy hội mà trong sản-vật của mình trọn năm giá nhiều hơn 12.000 đồng bạc thì phải nạp, ba tháng một lần, một cuốn sổ để lại, số nhiều ít và giá của sản-vật mình đã làm ra trong kỳ (ba tháng) trước.

Những tờ khai và những tờ chịu đóng thuế bảo hàm phải gửi tới dinh Đốc-lý (tòa nhứt) trước ngày 15 Mai 1929.

Mấy người phải chịu thuế mà chẳng có làm tờ khai chi hết trước ngày ấy sẽ bị phạt vạ và các hình-phạt định trong điều thứ 13 của nghị-định ngày 19 Juillet 1927 và trong điều thứ 16-17-18 của nghị-định ngày 18 Mai 1928.

Thành-phố Saigon lai cảo

LỜI TÒA SOẠN : *Đóng thuế mà trễ phải bị phạt vạ và các hình phạt định trong điều thứ 17 vân vân.*

Thám vấn ông Dương-văn-Giáo

Tổng lý báo *Đuốc-Nhà-Nam* là ông Dương-văn-Giáo đương lúc bịnh hoạn, không tiện cầm viết lâu, nên cậy tôi tuyên bố rằng bài của ông V. K. T. đăng trong báo *Thần-Chung* và *l'Echo Annamite* không đúng với sự thật cho lắm.

1·) Ông V. K. T đến vấn an, chớ không phải thám vấn. Các nhà biết trọng nghề làm báo không bao giờ chịu thuật lại trên mặt báo những lời của một người mình đến thăm mà không có phép người ấy cho.

2) Ông Dương-văn-Giáo vẫn đứng tên trong báo *Đuốc-Nhà-Nam* nên không có cho phép ông V. K. T. tuyên bố rằng ông định từ chức tổng lý báo Đ. N. N. kể từ ngày ấy ngày nọ.

3) Ông Dương-văn-Giáo hiện nay vẫn giúp đảng lập hiến. Nhưng ông không chịu lãnh phần việc giúp đảng phải khi có cuộc tuyển cử nghị viên phòng nầy phòng khác.

4·) Có lẽ ông V. K. T. nghe lầm. Những câu tôi chép đây, là do miệng ông Dương-văn-Giáo nói ra, chớ chẳng phải tôi nghe đầu đường cuối chợ. Ông Dương-văn-Giáo đã từ chức tổng lý báo Đ. N. N. hay chưa, ông có ra khỏi đảng lập hiến hay không, tôi dám chắc rằng tôi biết rõ hơn ông V. K. T.

Xin quí đồng nghiệp *Thần-Chung* và *l'Echo Annamite* chớ thấy rằng đèn nhà mình rọi qua nhà người mà sáng hơn đèn của người được.

HỒ-VĂN-NGUƠN.

Nguyễn-an-Ninh ra tòa

Có tin rằng bữa 8 Mai, bảy giờ rưỡi ban mai, tòa Trừng trị sẽ đem vụ Nguyễn-an-Ninh ra xử.

Không cần mời, anh em ai cũng muốn đến xem xử và nghe ông Ninh cãi ra làm sao.

Sao quan Đồng-lý trích dịch luôn điều thứ 12 của nghị định ngày 19 Juillet 1927 và thứ 16, 17, 18 của nghị định ngày 18 Mai 1928 để cho bà tánh trong thành phố biết những hình phạt nặng nhẹ dường nào. Không nói trước để tới lúc phạt, thì nhơn dân có biết đâu là vừa đâu là quá.

Xin quan Đồng-lý chú ý việc trích dịch 3 điều trên đây cho chúng tôi rõ.

Cá mập sắp vô rạch SAIGON

Gái đời sát-nhơn hại-mạng nầy lắm nghiệt, nghĩ đến tức giận Tạo-công khéo điều mà sanh chi thứ loài người độc ác trên trái đất nầy.

Các nước mỗi ngày đều tăng số binh lính, chế khí giái cho tinh thông đặng chờ ngày loài người có giết loại người với nhau.

Đông-dương ta nhờ có mặt trời mà làm cho ông «bác-học» giết người Darles chế một cái máy bắt hồn lợi hại hơn khí giái của các nước bội phần.

Xưa kia Dư-hồng muốn bắt hồn Lưu-kim-Đính thì cậy đến lanh-lợi-qui và u-mê-qui lắp ló lắm phen biết bao nhiêu là cực nhọc nên mới bắt được hồn Lưu-kim-Đính mà nạp cho Dư-hồng.

Hiện nay khác hẳn ; giấy tờ kiểu vô máy bắt hồn Darles đã gởi cho nhà nước phê ; rồi mới đem ra dùng. Cái máy nầy có cái đồng hồ để tiện dùng cho người cầm máy ; hễ muốn đỡ dầu vô thì quay cây kim chỉ chữ hội-đồng thương-khẩu ; còn muốn cho chạy bắt hồn thì quay cây kim chỉ chữ Darles tức thì máy chạy ; muốn đem vong hồn mà bán cho cá-mập, thì quay cây kim chỉ chữ Homberg, thì tức nhiên vong hồn bị bắt đều bị cá-mập nuốt hết.»

Các máy nầy sức mạnh lạ thường có thể bắt 4 triệu vong hồn người trong một năm. Duy có một điều khốn nhứt là trong máy có để bửu bối kêu bằng sức-vật-tinh thì hồn của loài thú chẳng vô được trong máy nầy chỉ bắt hồn Việt-Nam mà thôi.

Hồn của 4 triệu Nam-kỳ ta là cái thương khẩu Saigon, tức là cái yết hầu của Nam-Việt đó. Nếu để cho cá-mập vô rạch Saigon chiếm cứ thương khẩu của ta thì bốn triệu hồn Nam-Việt chạy đâu cho khỏi miệng cá-mập độc ác nầy.

Ai là người Annam đâu, phải hiệp lại hàng muôn hàng triệu cho đông, vì chúng ta không có khí giái như các nước da trắng vậy, nên chúng ta cần phải dùng cái lòng và sức mạnh của chúng ta đặng làm sao ngăn cản loại thú dữ nầy, đừng cho vô trong rạch Saigon của ta.

Cầu nhứt hết mấy ông điền chủ trong hai mươi mốt tỉnh Nam-kỳ phải gởi tên lên cho Đuốc-Nhà-Nam là một tờ báo phản kháng vấn-đề bán thương khẩu nầy kịch liệt hơn hết như vầy :

Chúng tôi là điền chủ ở tại hạt . . . . . . đồng ký tên dưới đây cung kính cầu xin Nhà-nước phải hủy bỏ vấn đề bán thương khẩu Saigon.

Tên họ, làng, tổng rồi ký.

Ở cả thảy đồng bào trong 21 tỉnh, mỗi tỉnh, đồng bào phải hiệp lại với nhau cho đông rồi biên chép mấy hàng trên đây, gởi lên báo cho mau, kẻo hồn ta tới miệng cá, ăn năn đã muộn.

Mình phản kháng vấn đề bán thương khẩu theo pháp-luật thì đừng có ngại điều chi hết, vì tại ai lòng độc ác chế ra máy bắt hồn, việt-Nam mà bán cho cá-mập làm cho rối sự trị an ; chớ còn Annam chúng ta chính là người lương thiện khi không bị quân vô lương âm đến cướp nhà ta, chúng ta hiệp lại cho đông đặng giữ tài vật của chúng ta là lẽ tự nhiên ; nếu ai kia đừng có bày chuyện độc ác đến thế nầy thì Annam chúng ta chỉ điềm nhiên nơi một góc hoàn cầu.

Có lẽ Nhà-nước cũng dư biết : Tại làm hết mồ hôi mà chẳng đủ ăn nên mới sanh ra Cộng-sản khắp cả hoàn cầu. . . . .

. . . .

Tại sao Nam-kỳ ta không có Cộng-sản là : Trước hết chúng ta nhờ lúa gạo, sau nhờ thương khẩu Saigon của chúng ta nên mới được như vầy.

. . . .

(Tòa kiểm duyệt bỏ)

. . . .

. . . .

Ô đồng bào, ô đồng bào, phải hiệp lại cho đông mà phản kháng vấn đề thương khẩu nầy cho đến cùng, vấn đề thương khẩu nầy là một vấn đề quan hệ cho chủng tộc nòi giống Annam ta đó. Vậy ai là người Annam mau hiệp lại gởi tên rõ ràng cho báo mà phản kháng kịch liệt vấn đề thương khẩu nầy cho tận tâm. Nếu để nước tới trôn nhảy sao kịp.

Ô Đồng-bào hãy cạn xét!

(Tòa kiểm duyệt bỏ)

. . . .

Ô cá-mập phải xa lánh rạch Saigon cho xa, hồn Việt-Nam chẳng phải dễ mất.

(Tòa kiểm duyệt bỏ)

Ô Chánh-phủ Đông dương xin đừng quên chúng tôi là dân của Nhà-nước bảo hộ.

Ô đồng bào đừng quên đóng tay vỗ nên bộp.

X. P.

TỰ DO DIỄN ĐÀN

Cùng chư độc giả báo Thanh-Niên

LỜI TÒA-SOẠN. — Ông Trần-quang-Minh, vì thôi giúp việc cho tờ báo T. N. T. T. nên không có báo mà đăng bài của ông viết, ông cậy bổn báo ấn hành bài nầy vào mục Tự do diễn-đàn, phần trách nhậm đã có ông chịu, và việc xích mích của ông và Huỳnh-phúc-Yên bổn báo không can thiệp đến.

. . .

Từ ngày tờ Tạp-chí «Thanh-Niên Tân-Tiến» ra đời rồi đổi làm tuần báo, các vị cố vấn, đại-biểu, chủ-bút, quản-lý, các vị phụ-bút và thông-tín các nơi đều đem thân ra mà cống hiến và vùa giúp cho báo Thanh-Niên, quyết đem hết tư tưởng chánh đáng trên đối với chánh phủ dưới đối với quốc-dân, chẳng dè cả thảy tòa soạn và cố vấn, đại biểu, chủ bút, thông tín cho đến độc giả cũng bất đồng ý kiến với M. Huỳnh-phúc-Yên là Tổng-lý báo Thanh-Niên, đều lần lần từ bút hết cả, còn độc giả thì gởi báo trả lại.

Các báo Saigon và đồng bào lục-châu đều biết hết cả.

Ngày chót là đầu tháng Avril nầy tôi có tiếp chuyện với ông Lê-chơn-Tâm Tổng lý báo Kịch-Trường theo số Kịch-Trường 50 ngày 10 Avril nầy trương thứ ba, cột thứ ba, mục «*Một giờ hội đàm cùng ông Trần-quang Minh quản-lý báo Thanh-Niên.*» Tôi có tỏ ý bất đồng ý kiến với M. Huỳnh-phúc-Yên mà tôi không giúp nữa, khi tôi thôi giúp báo Thanh-Niên thì tôi có tư điển tín và viết thơ cho các nơi hay rằng : Tôi và nội tòa soạn đều thôi giúp báo Thanh-Niên ấy là sự thật, nên chi tôi phải cho các bạn đồng chí rõ.

Thế mà tờ Thanh-Niên Tân-Tiến số 14 Avril tái bản M. Huỳnh-phúc-Yên viết nhiều bài lă lăm tôi và phiền phức các vị đại biểu vân vân..

Vậy tôi xin đỡ lời cám ơn ông Huỳnh-phúc-Yên tỏ cho công chúng biết cả tòa soạn Thanh-Niên đều từ bút hết rồi vì bất đồng ý kiến với báo Thanh-Niên. Chắc từ đây chư độc giả không còn lầm tờ báo Thanh Niên nữa.

Trần-quang-Minh.

VĂN PHÒNG BIỆN LUẬT

Me Trần-văn-Liễu

LUẬT-KHOA TẤN-SĨ

và hình luật đại học tốt nghiệp

Trước khi kiện thưa, cũng có việc chi uất-trắc về lệ luật, xin chư quí vị đến phòng văn của tôi bàn luận, cũng là viết thơ cho tôi, thuật công việc rành rõ, tôi sẽ phân giải rõ ràng về luật lệ và mọi việc về *đơn từ kiện cáo*.

Bữa thứ hai và thứ năm, buổi sớm mai, *không ăn tiền*.

TRAN-VĂN-LIEU.

128, rue d'Espagne -:- Saigon (Gần bên Chợ-mới)

Văn uyển

HÀ-TIÊN CẢM TÁC

Nước biếc non xanh có vẻ xinh,
Hà-Tiên Quốc đã tiếng uy linh.
Lưng trời, mây tỏa hình bằng nhạn,
Mặt nước trăng soi tựa ngọc kính.
Khúc hát mục-đồng nghe giọng giật,
Câu ngâm ngư phủ tiếng linh đinh,
Vừa đi vừa gẫm kia non nước,
Nước nước non non có tội tình!?

. . .

PHÚ QUỐC CẢM TÁC

Vượt biển qua đây mấy dặm ngàn?
Dương-đồng (1) dạo gót khách du quan,
Trên rừng dưới suối trong chùa phật,
Trước biển sau non giữa xóm làng.
Phơi tuyết dầm sương vì chồng tộc,
Nằm gai nếm mật bởi giang san.
Trăm ngàn hoa cỏ chiều buồn bã,
Hồ thẹn thành nghiêng với nước tan,

(1) Dương-đồng là làng.

. . .

BACLIEU CẢM TÁC

Phong cảnh Baclieu cũng hữu tình,
Lòng người điên đảo nghĩ mà kinh.
Giàu sang hung hiếp tranh điền thổ,
Nghèo đói kêu rêu nỗi bất bình,
Trai-gái?! đua tài trên đồ viên,
Quan-dân?? xâu xé tựa ma tinh,
Ai về nhắn với người tai mắt,
Luân lý nhà nam rán giữ gìn.

(còn nữa).

Thời cuộc nước Tàu

Tra xét báo chương và điện-báo

Theo điện tín Bắc bình, viên ủy nhiệm của Chánh phủ Quốc dân đóng ở Bắc-bình chăm nom tra xét báo chương và điện báo.

. . .

Phùng-ngọc-Tường liên lạc với Tô-Nga

Theo điện tín Thượng-hải, bộ hạ của Phùng-ngọc-Tường là Sun-Liang Chen dẫn quân đội ở Sơn-đông kéo về Hà-Nam, mà bọn yếu nhơn thuộc về phái Phùng ở Nam-kinh có người làm chức ngoại-giao thứ-trưởng, đều bỏ Nam-kinh ra đi, nghe đâu Phùng liên lạc với Tô-Nga.

. . .

Việc thủ-tiêu quyền lịnh-sự tài phán đã phát tờ chiếu-hội rồi

Theo điện tín Thượng-hải, Vương-chánh-Đình đã chiếu hội với chánh phủ các nước Anh, Mỹ, Hà, Pháp, Na-uy và Ba-tây hai bên bắt đầu thương lượng vấn đề thủ tiêu quyền lịnh sự tài phán.

. . .

Tế-nam hãm vô trạng thái rối loạn

Sau khi quân Phùng bỏ tỉnh Sơn-đông ra đi, tình hình Tế-Nam có cơ rối loạn, bọn Đương-cuộc quân nhơn Nhựt-bổn xin với chánh phủ quốc dân lập cách bảo hộ cho mau, khiến cho quân Nhựt đặng thông thả ra khỏi cõi Sơn đông. Chánh phủ hai nước Trung Nhựt đã chiếu hội về sửa đổi điều ước.

Quân Phùng toan đánh Sơn-Tây

Theo điện tín Thượng hải, các nhơn vật trọng yếu của phái Phùng ở Nam kinh đều bỏ đi cả, nghe đâu vì Tưởng và Phùng bất hòa nên đến nỗi thế, có tin Phùng toan đánh tỉnh Sơn Tây.

. . .

Đại bản-dinh của quân đội Tưởng-giới-Thạch đặt ở Hán-khẩu

Theo điện tín Thượng hải, Tưởng-giới-Thạch trước có qua đất Trường Sa, sắp đặt công việc để đánh quảng tây, hiện nay Tưởng đã trở về Nam kinh mà đại bổn dinh còn đặt ở Hán khẩu, do chức Tham mưu chỉ huy mọi việc.

. . .

Lưỡng-Quảng đánh nhau

Theo điện tín Hương cảng, bọn Đương cuộc Quảng đông dẫn quân đi đánh Quảng tây, đã bắt đầu tiếp chiến rồi.

. . .

Tin đồn Phùng-ngọc-Tường làm chủ-tịch Trung-ương

Nghe đâu Trung ương toan cử Phùng-ngọc Tường làm chủ tịch hội ủy viên trung ương chấp hành.

. . .

Thủ tiêu quyền lịnh sự tài-phán

Chánh phủ Nam kinh đối với việc thủ tiêu quyền lịnh sự tài phán, đã phát tờ chiếu hội với tám nước mạnh rồi. Nhựt bổn và các nước khác đã đình chỉ thi hành quyền lịnh sự tài phán rồi.

Tennis (múa vợt)

Chiều thứ ba 7 Mai 1929, đúng 5 giờ 1 khắc tại sân Cercle Sportif Annamite đường Colombier, Saigon.

HOOI-HYE vô-địch Singapore tỉ thí với GIAO vô-địch Nam-kỳ.

Tiền vô cửa hạ bớt phân nửa :

Ngồi giàn (gradins).	0.50
Ghế không số	1.00
Ghế có số	2.00
Ghế dựa (fauteuil) có số	3.00

Người nào có xem trận đánh (double Messieurs) bữa chiều thứ bảy rồi, đều cho GIAO hay hơn hết trong 4 người. Kế đó mới tới Hooi-Hye, Chim và Antoni.

Giao, đánh mau tấn phát lạ lùng. Nhiều người chắc Giao làm sao cũng thắng Chim. Muốn rõ Chim và Giao ai giỏi hơn ai, chiều thứ ba 7 Mai 1929, đúng 5 giờ 1 khắc đến xem trận Hooi-Hye-Giao thì biết.

NOTA.— Chiều thứ năm 9 Mai 1929, đúng 5 giờ, CHIM tái chiến với HOOI-HYE.

Lời rao vắn tắt

(Petites annonces)

GIÁ TIỀN

MỘT TUẦN LỄ . . .	1p.50
HAI TUẦN LỄ. . . .	3 00
MỘT THÁNG.	4 50
HAI THÁNG.	7 00

Độc giả muốn gởi rao sự chi thì xin nói vắn tắt chừng được 6, 7 hàng chữ trong một cột báo thôi.

F. Van-ngọc-Cường

Entrepreneur—Fournisseur

Số 9 đường An-bình Cholon

Có trữ, bán đá, sỏi, sạn, cát và các món làm bằng xi-măn.

Ai muốn mua lúc nào cũng có, và chở đem tới chỗ lập tức.

Thơ tín vảng lai

Kính bẩm ông rõ :

Chúng tôi là dân quê dốt trong 2 làng Ôi-Lôi và Trường-kè. Cúi xin ông vì tôn chỉ quí-báu của ông là khêu Đuốc sáng mà dẫn đồng bào ra khỏi tối, xin ấn hành bài chúng tôi dưới đây :

Nguyên 2 làng Ôi-lôi và Trường-kè từ khi hiệp công nho lại lập cái công-xi lò heo thì nhà nước cho đấu giá 1 hạn 3 năm, mà từ hồi lập công xi đến nay, thì mấy tay khách trú giành đấu hết, không có Annam hay người Cao-mên nào đấu đặng, bởi vậy khi đấu đặng rồi, hễ ai có đám tiệc chi thì phải đem heo đến lò cho nó cạo, vì nó rao và dán cáo thị cùng hết 2 làng.

Hễ ai cạo lén nó bắt đặng thì bỏ tù, nên ai nấy không dám làm thịt heo tại nhà, phải chở đến mướn nó cạo, rồi nó tính tiền công xi, tiền công mỗi một con heo heo nhỏ chừng 3 yến thì công trên 1p.00 thì lấy nặng nề dân chúng tôi quá.

Vậy chúng tôi cúi xin hỏi ông mấy điều dưới đây, như có phải kêu ca giùm cho thấu tai quan trên mà bớt điều hại cho dân chúng tôi nhờ.

1· Heo mỗi kilos phải tiền công xi bao nhiêu? tiền công bao nhiêu? Bò một con bao nhiêu?

2· Như nhà ai hữu sự có đám cưới, đám ma, đám làm tuần, đám giỗ, v. v. không chở đến công-xi, làm tại nhà thì phải đóng thuế cho công xi hay là khỏi?

Còn lò heo nầy không có quan làng xem xét đến bỏ một mình chệt đầu lò heo làm sao thì làm ; nên thường hay mua heo bịnh bỏ ăn cho rẻ tiền, rồi về làm thịt bán cho lời nhiều, thiệt là đại hại cho chúng tôi lắm.

Còn nỗi nhà hữu sự, mới đám làm thịt heo bò, mà không đem đến công xi, thì nó đến tại nhà, thâu mỗi con 2p 00, không đóng thì nó bắt.

Thiệt là tội nghiệp cho nhà hữu sự kết sức, vì heo của mình nuôi, có sự làm ra đãi thân bằng quyến hữu, mà phải đóng tiền cho chủ lò heo thật là ức quá.

Vậy cúi xin ông khêu Đuốc dẫn đường, sau chúng tôi sẽ gởi bài, chỉ cả [illegible] gian bùng cân lường mua bán của nó nữa.

Chúng dân 2 làng Trường kè và Ôi lôi đồng bái

CUỒNG ĐÀM

Xin bỏ giấy thuế-thân Annam

Gần trót tháng nay cũng vì cuộc Hội-nghị Pháp-Hoa trong các điều phỏng nghị lại có khoản «xin giảm bỏ thuế thân của người khách kiều-cư tại Đông-Dương», làm cho đồng bào chúng ta phần nhiều hay dở ý nghe lòng.

Tại sao chuyện của người, mà mình để ý nghe lòng?

Bởi vì mình là người đồng bịnh với họ, nay nghe họ đang trị bịnh, là họ đã kiếm đặng vị thuốc hay ; đã biết rằng mình nghèo không thể tìm cho được vị thuốc hay như họ thì mặc dầu, chớ lòng muốn nó cũng bắt nôn! Mà chẳng biết nôn là nôn nỗi gì, cũng ngộ!

Nôn hết sức rồi lại nghĩ-ngợi, nghĩ cho người Trung-Hoa chẳng họ do một lẽ nào mà ngày hôm nay họ đặng như thế ấy?

Có người lại nói cùng chúng tôi rằng : họ nhờ một tiếng nói của ông Tôn-Văn, ngày khởi nghĩa cách mạng, mà làm cho ngày nay họ đoạt thành mục đích của họ

(Tòa kiểm duyệt bỏ)

À há! Hèn chi! Phải mà!..

nên ngày nay họ mới kêu nài nông nẳng nỉ nọ bấy lâu nay ẩm ức tấc lòng của họ đó.

Còn đồng bào Việt-Nam chúng ta ?!? Đồng-bào Việt-Nam chúng ta thì tay có năn nỉ ôn-ỷ «cầu xin đó thôi!

May ra, sực nhớ lại : «hôm qua mình đi ra đường, «người ngoài đường họ xin mình «những chi, mà mình móc cho họ liền đó ; nay người trong nhà «của mình cũng xin món đó, nếu «mình lại «không» coi cũng lạ quá!» — Đặng vậy, cũng nên mừng cho ngày hôm nay vậy.

Bây giờ nói làm sao mà «cầu xin» đây, nghe cho phải lẽ, cho rõ ràng bằng có, thì người ta mới vừa lòng mà cho chớ?

«Dạ dạ, chúng tôi xin bẩm «cùng Chánh-phủ : xin Chánh-phủ «nghĩ lại coi : thầy Năm Ngọc «làm tại nhà Băng Đông-dương «thầy ăn lương mỗi tháng 250 «đồng, mà thầy đóng cái giấy «thuế thân của thầy 7p.80 ; «còn chúng tôi ở bồi cho nhà «ngủ của Nguyễn-phong-Cảnh, «có 12 đồng một tháng, mà cũng «đóng thuế thân 7p.80 mỗi đứa?»

«Dạ dạ, anh ba Nhùng ảnh «làm thợ máy cho hãng Nguyễn-«thành-Điểm, ảnh ăn lương mỗi «tháng 140 đồng, mà ảnh đóng giấy thuế thân của ảnh là 6p 50, «còn chúng tôi ở đợ với ông «huyện Nuôi 40 đồng và hai bộ «quần áo vải hột-vẩn, mà chúng «tôi cũng đóng thuế-thân in ảnh «là 6p.50 vậy ?»

Đó là lời của đám binh dân lao động kêu nài như thế, nên chúng tôi là kẻ ở trong cái phạm vi «cầu xin», thì chúng tôi phải cầu xin coi Chánh-phủ liệu định cải cách thế nào, cho, cũng một đám chịu đóng đầu thuế thân, mà lại người thì nhiều kẻ thì ít, là kẻ làm chẳng ra tiền, hằng ngày bị thống khổ vì đồng tiền, mà cũng phải đóng một mực như người dư ăn dư để. — Chớ chưa nói tới người có điền sản

Còn, sao người của Chánh-quốc, là người Pháp cư ngụ tại đây, mỗi năm đóng «thuế huê lợi» (Impôts sur les revenues), đặng công bình, là như người làm việc thì phải khai tiền lương mỗi năm rồi cứ đó thâu, còn người buôn bán cũng cứ khai huê lợi phỏng ước mỗi năm, rồi cứ đó thâu theo phần trăm (pour centage).

Trái lại, Annam chúng tôi sao lại chẳng đặng hưởng cái luật công bình như người Pháp đã nói trên đó.

Nên chúng tôi thừa cái dịp, Chánh-phủ đang vui vẻ, hăm hở ban một cái ân riêng cho người Tàu, kiều-cư tại Đông-Dương nầy, mà xin Chánh-phủ, nhìn lại một chút vui vẻ làm hồ đặng cho chúng tôi với!

Là xin Chánh-phủ bãi bỏ cái thứ «giấy thuế thân», mà đổi lại giùm là «thuế huê lợi» của mỗi người Annam, như người Pháp cư tại đây vậy.

Hễ mỗi năm, mỗi người dân Annam phải đến tại nhà hội mà làm khai trước mặt một viên quan (hoặc chủ quận hay cai tổng) rồi mỗi tên dân tùy theo «huê lợi» khai mỗi năm đó, mà đóng theo phần trăm (pour centage).

Nếu đặng vậy thì cũng là một điều làm cho đám nông dân lao-động bớt cái thống khổ cầm tức đã ngậm trong lòng bấy lâu nay đó.

Chánh-phủ nghĩ sao? Đồng bào nghĩ sao?

NGÔ-PHƯỚC.

Hàng Lụa Annam

Của hãng dệt

P. LE-PHAT-VINH

Quai de Belgique Caukho

Téléphone n° 467

LÃNH, NHIỄU, TUSSOR

HÀNG MÀU

Tốt rẻ, màu chẳng khi nào phai.

Đèn essence TITOLANDI phải dùng essence SHELL thùng vuông hay là essence AVIATION dầu thiệt tốt đốt sáng và không hư đèn. Đừng mua dầu thùng tròn và dầu bom theo mé đường nhiều khi có cặng và lộn nước dầu lu.

Đèn đốt thường không hư, đèn cho mượn mau hư vì bởi đễ khô dèu. Lục-tỉnh dầu đâu cũng có trử bán. Vậy ai xin hỏi đồ phụ tùng thay đổi và giấy in dạy cách sửa đèn dễ lắm.

N.B.—Nhớ mua nguyên thùng vuông hiệu dầu essence SHELL hay là AVIATION chiết ra ve có lợi và dầu tốt không hư đèn. « Dầu essence máy bay hiệu AVIATION tốt hơn hết ». Đèn essence châm dầu rồi để 15 phút đồng hồ cho thấm tim rồi đốt.

NGUYỄN-VIẾT-THẠNH.
VINHLONG.
Đại-lý cho hãng TITOLANDI, Paris.

Các tộn Lăng ở Huè

Lăng nào Hùng tráng hơn cả ?

(*Tiếp theo*)

Đến điện trước rồi mới tới Lăng, ở nẻo về phía hữu, gọi là Minh-thành-Điện. — Điện trông rất nguy nga tráng lệ, trước một cái sân rộng, có trồng mấy cây đại thọ, lại có một thứ cây không hiểu tên chi mà hình rất cổ kính, thực là hợp với cái cảnh trang nghiêm ở chỗ ấy lắm. Trèo lên bộ đá cửa điện, bước vào một cái sân rộng nữa, trong bày nhiều cái thống bằng đá rất lớn, coi có vẻ oai nghi. Chắc là đồ bên tàu đem qua, nhưng không phải đồ thường, hoặc giả triều đình ta khi xưa đặt kiểu riêng đem về. Hai bên lại phân ra là Tả-vu, Hữu-vu, giữa là chánh điện. Muốn vào chánh điện xem, trước phải nói với mấy người coi lăng mới được vào. Tục ở Huế thường gọi mấy người đàn bà coi lăng là các « mệ, » nhưng hỏi ra chẳng ai lạ hơn là xác bậc cung nô của Tiên Đế khi xưa, không thì những bực công tôn nữ khi trở về già xin vào lăng, để trông nom hương lửa lúc hôm mai.

Ở lăng Thiên thọ này tức là lăng của đức Gialong, phục quốc đánh đuổi bọn Tây-sơn lúc trước. Trong điện có cái khám đặt bài vị của đức tiên đế, ở ngoài bài cái sập trải chiếu để những đồ ngự dụng khi ngài còn sinh thời, cái khăn mặt, cái than đồng, bộ đồ trà văn .văn..

Hai bên lại bài những đồ pha lê cùng các đồ sứ tây (chắc là những đồ sứ của Đại-pháp đem sang cống chúa ta khi xưa. Đại khái, cách bài trí trong tẩm điện của các lăng đều như thế cũng chỉ khác nhau có ít hay nhiều mà thôi. Lăng Thiên thọ này là ít đồ hơn các lăng khác nhiều nhứt là điện Khiêm-lăng.

Xem xong trong điện mới ra xem ngoài lăng. Sánh với các lăng kia thì không có lăng nào giản dị, hùng tráng bằng lăng Thiên-thọ, thật có thể làm cho người ngắm cảnh hiểu được cái trí to tát của một ông vua sáng nghiệp. Bốn bề đều là núi cả, trong ... núi cả thấy ... ngọn núi đều quay quần về đây. Ở giữa mấy tầng sáng đá rộng minh mông, thềm cao rộng lộn, trên một tòa thành tròn ba bề xây như hình cái ngai trong hai nấm đá hình chữ nhựt, tức nơi đó là mộ của đức Thái-Tổ Cao-hoàng-Đế, hai ông bà nằm song song ở giữa khoảng trời rộng núi cao tư bề đường như vách thành. Ngụ ý hiểu rằng đức Thái-tổ người muốn chứng cùng trời đất rằng công ta mấy mươi lăm lao lực, đánh đông, giẹp bắc mà gầy dựng nên cái nền nhứt thống của nước *Đại-Việt* này, từ nay về sau xương như bàn thạch, bền như Thái-sơn vậy. Xem kỹ thì không có dinh, tạ, lầu đài chi cả, chỉ trơ trơ một sân đá minh mông, ngoài xa hai cột đồng trụ cao ngất trời.....

Hùng thay thay ! Chỉ rõ cái chí khí của bực khai quốc đại anh hùng....

Than ôi, cái chí của Tiên đế là như thế, tưởng đã được vững giang san, nào ngờ ngày nay, cũng vì Tiên đế mà nước nhà đảo ngược, ngửa nghiêng, không biết Tiên đế nơi suối vàng có hạp chăng nhỉ ?

Phàm các tộn lăng, là gầy dựng nên hồi vua còn sinh thời, chớ không phải khi vua băng hà (chết) rồi mới xây, cho nên mỗi cái lăng ta xem hiểu được tinh thần, tánh chất riêng của mỗi ông vua, tự tay đặt lấy kiểu nhà mồ ấy là ngày sau cùng của mình.

Như thế thời không lăng nào hùng tráng bằng lăng Thiên thọ cả, ấy là tấm gương phản chiếu, cái khí tượng anh hùng của đức Thái-tổ Gialong ta vậy.

Có người cho lăng đức Minh Mạng là đẹp, có người cho lăng đức Tự-đức là khéo. Riêng tôi, thì lăng đức Gialong là hùng tráng hơn cả. Thử hỏi một triều có mấy ông sáng nghiệp ? Hẳn không, công khai sáng chỉ có một đời, mà nền bình trị thực muôn thuở. Tôi cho các lăng sau này thật có văn vẻ hơn nhiều, nhưng kém bề hùng tráng vậy.

VƯƠNG-QUANG-MINH.

Tàu tới

Tàu chạy về

Chiếc Dalmy ở Pháp sẽ đến lối 28 Mars.

Chiếc Athos II ở Pháp đến lối 2 Avril.

Chiếc Chantilly ở Pháp sẽ đến lối 20 Mars.

Chiếc Chenonceaux ở Pháp sẽ đến lối 21 Mars.

Chiếc Pythéas ở Pháp sẽ đến lối 5 Avril.

Chiếc Metzinger ở Trung quốc sẽ đến lối 20 Mars.

Chiếc Roume ở Singapore sẽ đến 21 Mars.

Tàu chạy đi

Chiếc Metzinger sẽ chạy Pháp lối 3 Avril.

Chiếc Claude Chappe sẽ chạy Tonkin bữa 22 Mars.

Chiếc Chantilly sẽ chạy Tonkin lối 1er Avril.

Chiếc Chenonceaux sẽ chạy Trung-quốc và Nhựt-bổn lối 24 Mars.

Giá bạc gửi lúa và gạo

Ngày 6 Mai 1929

GIÁ BẠC

Kho bạc nhà nước	11.55
B Franco-Chinoise	11 [illegible]
Banque de Saigon	11 55
Société Financière Française et Coloniale	11 [illegible]
Chartered Bank	11 [illegible]
Hongkong et Shanghai Bank	11 [illegible]

GIÁ LÚA

	60 kilos	100 kilos
Vinhlong	4p.30	6,32
Gocông	4 44	6 [illegible]
Baixàu	4 37	6 42
Bacliêu	4 43	6 50

GIÁ GẠO

	60 kilos	100 kilos
Gạo so 1 tam 25 %.	6p.40	10,55
» 2 tam 15 %.	6 12	10 07
3 tam 25 %.	5 79	9 [illegible]

Ai mà tôn trọng thân minh,
Nên đến Khánh-Kỳ chụp hình [tráng men.
Đủ màu xanh, đỏ, vàng, đen,
Lại thêm nâu sắc chẳng lên khói [phai.
Và hình rọi lớn rất tài,
Giá giảm thế có ý ai ai cũng vừa
Hình kiểu thì gởi thơ đưa,
Dặn dò ý muốn cho ưa lòng mình
Khi rồi gởi trả phân minh,
Do nhà giây thép lãnh hình giao [ngân.
Hình rất tinh thần.

HÌNH TRÁNG MEN

6×9 dùng sau có kiến.	2$00	1$2[illegible]
13×18.	3 50	2 [illegible]
18×24.	6 00	3 [illegible]

B. N. — Làm các màu thì thêm 30 o/o.

HÌNH RỌI LỚN

Cỡ 30×40	màu đen	5 [illegible]	7$00	8$00
	màu nâu không phai	7 00	8 50	9 50
50×60	màu đen	9 00	12 00	15 00
	màu nâu không phai	12 00	15 00	17 00
60×100	màu đen	57 00	21 00	25 00
	màu nâu không phai	24 00	27 00	30 00

PHOTO KHÁNH KÝ.
64, Boulevard Bonnard — SAIGON.

Mua bán điền thổ

CHO VAY CÓ THẾ CHƯNG

Xin do nơi ông Hồ-văn-Lang, *Directeur de* l'Agence d'affaires de l'Ouest

N 9 Quai du Marché — Sốctrăng

Muốn bán 3 sở ruộng

1° Một sở 550 mẫu tại làng Tân-Hưng đất theo mé kinh Phú-đương gần Ngã bảy Phụng-Hiệp (Cầntho). Mỗi năm góp 11 000 giạ.

2° Một sở 61 mẫu tại làng Ba-trinh (Sốctrăng) đất theo mé kinh Rạch-vọp gần Phụng-Hiệp. Mỗi năm góp 2000 giạ.

3° Một sở 40 mẫu tại làng Ba-trinh. Mỗi năm góp 300 giạ.

4° Một sở 14 mẫu ... tại làng Bình-minh tổng Bình lễ Cầntho. Mỗi năm góp 400 giạ.

5° Một sở 1000 mẫu, đất theo kinh quan-lộ, gần Ngã-bảy. Mỗi năm góp ... giạ.

Vị nào muốn mua, bấy mà ít vốn thì ông Hồ-văn-Lang sẵn lòng giúp, và ... sẵn sàng xe hơi và Canot đặng rước người mua đến tại chỗ mà coi trước.

Dịp may cho mấy ông tư-bổn muốn mua sắm ruộng đất. Ruộng tốt. Giá rẻ.

Hai chữ « bằng lòng »

Hai chữ bằng lòng ai lại không muốn, nếu ở đời mỗi việc đều được bằng lòng thì thiệt tưởng người ta ở trên cõi tạm này không còn có gì vui sướng hơn nữa.

Hai chữ BẰNG LÒNG có dễ được không? Thưa không dễ mà không khó, khó hay dễ cũng tại nơi mình không chịu chọn lựa đó thôi, nếu mỗi việc mình đều lưu tâm chọn lựa thì hai chữ bằng lòng kia có thể được luôn luôn vậy; tỷ như mình có tiền muốn cất nhà, mình tìm kiếm cho được người chuyên môn yến ghé kiếm trúc mà tin cậy, thì làm gì mà chẳng đặng vui lòng; mình có tiền đi đặt may quần áo, mình chịu lưu tâm kén chọn cho được anh thợ rành nghề thạo việc mà đặt may thì làm gì mà chẳng được bằng lòng, đó là cái lẽ khó lòng hay dễ đều tại nơi mình đó vậy.

Bây giờ quí ông quí thầy có muốn thử quả vậy không? Về việc lớn lao thì đây không bàn đến, và cũng không phải là mục đích bài này, song về việc giao dịch hằng ngày, nếu quí ông quí thầy muốn được bằng lòng thì tôi dám cầu: quí ông quí thầy hãy soạn coi những quần áo mình, ... của quí ông quí thầy xem cái nào bị ... lũng rách và xem coi quần áo còn phải ... thêm những món gì, rồi quí ông quí thầy hãy đi thẳng tới tiệm « *The Modern Tailor Tiến-Dực,* » số 37 đường *Bồ-hữu-Vị Saigon* mà mướn may lại và đặt may thêm, rồi quí ông quí thầy sẽ được 3 điều bằng lòng, trước hết quí ông quí thầy sẽ được bằng lòng về cách tiếp đãi, bặt thiệp của đồng nhơn trong tiệm, hai là quí ông quí thầy sẽ bằng lòng là thấy những đồ laine, nỉ cũ của mình đưa đó cái dơ ở thì được sạch sẽ thẳng thớm cái lũng rách thì hành liền ít ai biết được, điều thứ ba điều là quí ông quí thầy sẽ bằng lòng hơn hết là đặt may được những bộ đồ nó vừa vặn đúng dắn, vai áo thì phẳng lỳ, eo áo thì ôm sát, thân quần thì vừa xít, lỳ quần thì thẳng vo, nó làm cho quí ông quí thầy được bằng lòng mãi mãi, mỗi khi bận đến nó đứng soi gương (kiếng) tự thấy mình thiệm liền thêm xinh, thơ thới dễ chịu, nó không xùng xình bận bịu như bận những bộ đồ khác, chừng đó quí ông quí thầy sẽ công nhận rằng: *tiệm « Tiến Dực » may khéo thiệt, tiệm « Tiến-Dực » mần giỏi thiệt, đưa đồ laine nỉ cũ cho tiệm Tiến-Dực sửa sang lại thiệt đáng đồng tiền, đặt may đồ tại tiệm « Tiến-Dực » thiệt đáng đồng tiền, thiệt vừa lòng..........*

..........thật bằng lòng.

Vạn-quốc Tiết-kiệm-hội

(Vạn-quốc trử súc Hội)

HỘI NẶC DANH PHÁP ĐE HIỆP VỐN

Tư bổn của hội 65.000 lượng (1/2 đồng ối 2.000.000 quan phật lăng (1/4 đồng rồi)

Tiền dự trữ cái năm 1928 là 28 740.285.97

QUẢN-LÝ CÕI ĐÔNG-PHÁP
25, đường Guynemer- Saigon, 25
-:- Téléphone, 571 -:-

HỒI CÁC VÉ TIẾT-KIỆM LẠI

XỔSỐLANTHỨMƯỜICHIN

Ngày 29 Avril 1929 : Série n. 1420 *được ra.*

Vé Tiết - Kiệm số *1420* thuộc về série 1420 được hồi lại theo như giá tư bổn mình để mỗi vé

Một ngàn đồng

Vé ấy ... Roger Biverez, bát-vật ở Phuphong (Annam)

Xổ số kỳ tới nhằm ngày thứ ba 28 Mai 1929, 3 giờ chiều Tại phòng làm việc của hội 25 đường Guynemer, Saigon

Ai muốn lấy vé Tiết-Kiệm của hội lại tại mấy người Courtiers hay là Agent của hội, hoặc đến phòng văn Quản-lý Đông-Pháp số 25 đường Guynemer, Saigon.

Có một cuốn sổ các nghĩa rành gởi cho người nào hỏi

Hội Điền-xa tương-tế

Có lời kính cáo để các bạn đồng nghiệp Chauffeur rõ cho rằng. Những ông nào đã ký đơn vô hội, mà chưa gởi 2 tấm hình lại hoặc chưa đóng tiền, thời xin mau mau đem lại nhà hội tại số 36 đường R. Garros, cho chúng tôi tiện bề vô sổ. Vì có nhiều ông chưa cho chỗ ở tại đâu ? Vậy luôn dịp xin mau cho hội biết, dễ tiện bề thơ từ.

Còn những ông nào có muốn cần dùng hỏi chuyện chi thuộc về hội, cũng là muốn xin vô hội, thì xin cứ do nơi nhà hội quán mỗi buổi từ 3 giờ tới 10 giờ thời sẽ có người thừa tiếp luôn luôn.

Tiện đây chúng tôi lại xin nhắc những ông nào ở xa mà muốn đóng tiền nguyệt cấp luôn 3 tháng hoặc 6 tháng một lần, thời hội cũng sẵn lòng nhận lãnh.

Vậy xin các bạn đồng nghiệp nên lưu ý cho, chúng tôi lấy làm đa tạ lắm.

Thay mặt ban trị sự tạm thời,
NGUYỄN-GIA-LÂM.

Mua Gạo Nhiều

Lời rao cho mấy vị chủ nhà máy ở Namkỳ

Mấy ngài có lúa xay ra gạo trắng muốn bán ngay cho tôi hay là muốn hỏi giá cả cho khỏi lầm thì xin gởi thơ hay là đến nhà tôi mà thương nghị.

Lập nhà máy đã hơn 3 năm tôi biết rõ cách buôn bán lúa gạo và giao thiệp với nhiều hãng lớn ở Saigon.

Tôi muốn làm việc hữu ích cho quí ngài là mua giùm gạo theo giá chắc chắn, và chỉ giá giùm cho khỏi bị khách trú gạt. Quí ngài xay xong, bỏ vào bao rồi chở lên tôi mua hết.

Ai muốn mua bao, tôi có bán.

NGUYỄN-BÁ-TUÒNG
chủ nhà máy Dục-Thành
183 Quai des Jonques
Cholon

Nhớ mà lơn

Nhà máy xay Phan-văn-Tạo tại chợ Caithia xay 24 giờ đặng 1500 giạ, xay mau, gạo tốt; Giá rẻ, Lợi to.

PHỤ-NỮ-TÂN-VĂN

PHỤ-NỮ-TÂN-VĂN có lời kính cáo, để NAM-NỮ ĐỒNG-BÀO biết rằng : từ ngày 1 Avril 1929, thì báo-quán đã mở cửa tại nhà *44 đường Catinat Saigon.*

Ngày 2 Mai 1929 thì xuất bản

Trước kia bổn-báo vẫn định bản xuất-bản thường ngày, nhưng sau khi bổn-báo đã đăng tuyên-cáo để hỏi ý kiến chung của anh-em chị-em đồng-bào, thì kết quả như vầy :

1. PHỤ-NỮ-TÂN-VĂN đã là cơ quan cho đờn bà, thì phải có chủ nghĩa riêng, có cách thể tài riêng, vậy ra hằng tuần thích hạp với hy vọng của nhiều người hơn.

2. Ra hằng tuần mà đóng lại thành tập, ở trong biên - tập, và nghiên - cứu rộng những vấn-đề thuộc về phụ-nữ thì mới có vẻ tôn trọng và có lợi ích. Lại ra thành tập, thì dễ cho độc-giả muốn lưu lại ở trong buồng khuê phòng sách được dễ hơn.

một tờ báo phụ-nữ ở nước ta hiện thời thật là thiết-yếu và quan trọng lắm. cho nên phải ra hằng tuần cho có đủ thì - giờ để khảo cứu các vấn - đề cho tuyệt đúng đắn, thì mới có nhiều phần ích lợi.

Bởi những lẽ ấy, cho nên Phụ-nữ Tân-Văn ra thành tuần báo đóng thành tập 32 trương lớn như các tạp-chí về phụ-nữ ở bên pháp: còn như ở trong phải tổ-chức và biên-tập ra sao cho khỏi phụ lòng độc-giả, thì do là phận-sự của bổn báo.

Bổn báo không dám tiếc một chút công-phu và ngày giờ nào, quyết lòng làm cho vừa lòng các độc-giả, và để cho tập báo Phụ-Nữ-Tân-Văn ra đời sẽ có cái giá trị riêng.

Vậy kể từ ngày nay, anh em chị em trong nước, hoặc gởi bài, hoặc gởi tiền mua báo, hoặc có ý-kiến gì dạy biểu, thì thơ từ giao thiệp xin cứ do ở nơi báo-quán số 44 đường Catinat, bổn báo hết sức hoan-nghinh.

PHỤ-NỮ-TÂN-VĂN
kính đạt

Giá báo trọn năm là 6p.00, thơ từ tiền bạc xin đề cho :

Monsieur NGUYỄN-ĐỨC-NHUẬN
Tổng lý : Phụ-nữ Tân-văn
N° 42, Rue Catinat
SAIGON

Giấy thép nói số 1061

Ai muốn vay bạc

Từ năm ngàn đến trăm ngàn đồng bạc, hoặc treo nhà, ruộng, đất hoặc cậy ký tên thì xin do nơi :

Ông NGUYỄN-KHẮC-TRƯƠNG
Số 82 đường Bonnard
SAIGON

Bán thuốc không lấy tiền

AI GHIỀN THUỐC PHIỆN ?

Mấy phương thuốc sau đây, đã mấy đời lưu-truyền ở nhà Y-học có danh ở Bắc-kỳ chế ra; nên mỗi tháng đều tiếp được hơn cả trăm thơ gởi tới công nhận là TIÊN DƯỢC. Ở các tỉnh ai không tin viết thơ cho tôi biết, tôi sẽ chỉ nhiều người có đủng rồi tại xứ cho quí ông hỏi thăm làm chắc. Nhứt là thuốc bỏ Á-phiện, mua một lần đủ bỏ; về dùng 1-2 ve đầu thấy Bất tài xin gởi trả lại, tôi hườn y số bạc. Mọi thứ làm ra hoàn uống rất dễ, không công phạt, không hại đường sanh dục, khỏi cữ kiêng; mỗi thứ có to ariêng chỉ cách uống rành rẽ lắm.

1° Thuốc bỏ *á phiện* đại tài, không hề phá chác nào, ăn ngon, ngủ khỏe, song mỗi ngày 1 lần, làm việc nhiều chớ hề mỏi mệt, bỏ ít tốn tiền. Cứ tính hút mỗi ngày 1p.00 thì tốn 5 ve đủ bỏ. 1 ve 70 hoàn giá 1p.00. 2° Thuốc đàn bà đau *Bạch đái Xích đái* thật hay, trong 7 ngày dứt tuyệt, mà được kinh nguyệt đúng kỳ, lợi đường sanh dục, trở nên xinh đẹp lạ thường, nặng 3-5 ve, 1 ve uống 3 ngày giá 1p.00. 3° Thuốc *Đau tiểu mủ, tiểu tế, tiểu huyết,* lâu năm thành chi nặng 12 ve nhẹ 6 ve dứt tuyệt. 1 ngày uống 2 ve, 1 ve giá op.70. 4° Thuốc *Dương mai Tiêm la* lâu ngày nhập cốt, lở hay là nhức mỏi cả mình, nặng 6-7 ve, nhẹ 3-4 ve, 1 ngày uống 1 ve giá op.75. 5° Thuốc *Ho lao, Sức huyết, Đàm, Siển* nặng nhẹ từ 6p.00 tới 12p 00 hết dứt.

Quí ông mua thuốc xin viết thơ nói rõ căng bịnh, tôi gởi đến tận tay theo cách « *Lãnh hóa giao ngân* »

Các xứ Nam-kỳ, Cao-man và Lào: Ai muốn lãnh bán hoặc hỏi thăm đều chi, xin gởi có 5 xu tôi trả lời lập tức.

Thơ và mandat để như vầy .

M NGUYỄN-HÒA LIÊN.
Pharmacie -:- Longxuyên, (Ville)

Muốn xe chạy mau, thì đã đành, mà trước phải chắc rằng xe có đủ phương-tiện chắc chắn đã

Như xe lộ, 14 ngựa vậy, vì nếu có thể mua thì nên mua xe ấy. Phải cẩn thận cho lắm, phải đòi cho được thứ xe có đủ chắc chắn, phương tiện. Hãy xem xe CITROEN 6 MÁY, mô-tơ có sức mạnh lắm và lại êm ái lạ lùng, xe đang chạy chậm tới 8 cây số một giờ, mà nếu muốn cho mau hơn thì trong nháy mắt thấy lên 105 cây số; ngừng thì ngừng tức tốc, nhờ thắng chận cả bốn bánh. Tay bánh ít hay dảo lắm, và êm diệu, nhẹ nhàn, vững vàng đã cầu.

Mỗi một cái tánh tốt đó tức làm cho xe nổi danh, mà xe CITROEN 6 MÁY lại được có mấy tánh tốt ấy, tột bực quả y như theo mấy lần chạy thử thí nghiệm trên các lộ, và trên sân đua. Vậy mà hễ đi thử thì rõ thật giá, hơn là đã nói đồng đài. Xe CITROEN 6 MÁY đã mà hành trình trên lộ, hãy cho nó hay thì mới đoán phân được, và nếu ít tiền thì cũng nên mua xe CITROEN nhỏ 4 MÁY, tốt lịch đủ đều như xe lớn vậy.

BECE SPORT

CHÚA CŨA CÁC HIỆU XE ĐUA

chế riêng cho người Annam dùng

chủ nhơn : B. CAI CELLIERI

Trú bán tại 37 Đường Bày Ban

Rue des 7 Congrégations

CHOLON

CLICHÉ H. TUC. SAIGON 17 Rue Amiral Dupré

Việt-Nam Ngân-Hàng

Công-ty hữu hạng vốn 250.0000 đồng bạc

54, Rue Pellerin — SAIGON

Dây-thép nói số 748 — Tên dây-thép : CREDITANA Saigon

— Nhận lãnh tiền gởi không hạn-kỳ kêu là « *Comptes Courants de chèques* » bằng bạc *Đông Pháp* hay là *tiền Langsa* sanh lời 4 phần trăm (4 %) mỗi năm.

— Nhận lãnh tiền gởi có sổ « TIẾT-KIỆM » bằng bạc Đông-Pháp hay là tiền quan *Langsa* sanh lời đặng 5 phần trăm (5 %) mỗi năm. Sổ này để cho người tiện tặng. Rút ra khỏi phải cho hay trước và chờ đợi lâu. Gởi vô bao nhiêu cũng nhận.

— Nhận lãnh tiền gởi có hạng-kỳ kêu là « *Dépôts Fixes* » cho lời 6 phần trăm (6 %) mỗi năm nếu gởi một năm trọn. Khi hữu-sự xin rút ra trước hạng-kỳ cũng đặng, nhưng mà tiền lời lãnh 4 phần trăm (4 %) mỗi năm cũng theo hạng-kỳ vậy.

Mua bán ngân phiếu (chèques) và lãnh chi tiền qua Đại-Pháp theo tàu thơ hay là bằng dây thép.

Lãnh mua bạc thánh cho học sanh Annam đương du học bên tây.

— Cho vay ở ngoại quốc và hàng hóa nhập cảng.

— Cho vay có người chắc chắn đứng bảo lãnh và có đồ bảo chứng hiện tại tiền.

— Công-ty VIỆT-NAM NGÂN-HÀNG cũng lãnh chỉ cho đồng bào biết có công việc nhà ngân-hàng hay là hãng buôn.

Quí ông :

H. Trần-đình-Khiêm, Phó-tổng, ở Gò-công, Sanh-ký Hội-trưởng ;

Trần-trinh-Trạch, Nguyên-đồng hội-tinh, Hội-đồng Hội-nghị-viên, ở Bạc-liêu, Chánh Hội-trưởng

Nguyễn-văn-của, Nguyên-đồng hội-tinh Chủ nhà in, ở Saigon, Phó Hội-trưởng

Nguyễn-văn-Nhơn, Nghiệp-chủ ở Saigon, Quản-lý Hành-ký.

NGUYỄN-VĂN-CHƯ'C

38 Rue Amiral Courbet

SAIGON

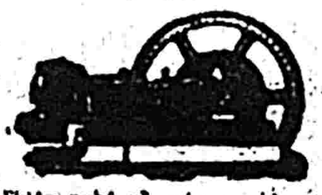

Thiện nghệ về máy xay lúa gạo đã ráp hơn 40 cái nhà máy rồi đều dụng vừa lòng quí khách.

Máy xay chạy bằng moteur dầu Mazout hay là máy lửa chụm trấu, lớn nhỏ đủ kiểu, mua bán thật thà, bảo kiết gạo không nát và không hao, giá phải chăng.

Garage Tứ-Hữu

N° 88, rue Legrand de la Liraye

88 — Dakao-Saigon

Téléphone N° .....

Hãng Tứ-Hữu sửa xe hơi đủ các thứ máy.

Lợp muối, may nệm, áo nệm, màng Sơn xe đủ màu, đóng thùng xe Sửa đèn. Bán đồ phụ tùng.

Công việc làm mau và kỹ lưỡng. Giá rẻ. Thợ máy thiệt khéo.

Hãng lập trường dạy chauffeurs và dạy học máy. Lãnh soát đến thi đậu có bằng cấp.

Xin đồng-bào chiếu cố.

Nguyễn-đình-TRI.
DƯƠNG-VĂN-NHƠN
và công ty.

Thượng-đẳng dược-phòng

SOLIRÈNE

Ở NGAN NHÀ HÁT TÂY

PHÒNG RIÊNG ĐỂ THỬ NGHỆ THEO CÁCH HÓA HỌC

Thuốc bào chế sẵn

Trừ các vị thuốc-đồ-vật hóa học

LÃNH ĐẶT ĐỒ PHÒNG HÓA HỌC

Có đủ đồ khí nghệ về việc mổ xẻ

Đồ để cho những người có tật dùng

Sổ riêng để chế thuốc theo toa quan thầy lúc gấp rút trong buổi trưa và nửa đêm khuya khoắt

BÁN THUỐC TRONG LỤC TỈNH-
KHÔNG TÍNH TIỀN GỞI

Làm kiến con mắt theo cách y-hiệu

BÁN ĐỦ ĐỒ DÙNG TRONG VIỆC TRỒNG RĂNG

Đồ nghề về việc chụp hình — Dầu thơm đủ thứ

Làm đại lý cho hãng « *KODAK* »

Tặng vua thuốc lậu

Xin giới thiệu hiệu thuốc Annam Từ-ngọc-Liên có đủ thứ thuốc trị bịnh người lớn trẻ con, thật hay ; mà hay như là thuốc lậu, tôi là được thiên hạ hoan-nghinh lắm, dễ uống, sanh con mạnh mẽ, thiên hạ đã tặng cho là vua thuốc lậu. Thuốc chữa á phiện hay lạ lắm, trước cứ hút uống thuốc rồi hút như thường, mười ngày cái á phiện tiêu tan thì ngán á phiện không hút được nữa thì hết ghiện, không phá phách gì hết giá 1 p. 00 Còn ai ghiện bịnh lắm, uống thuốc nhân thường hết bón ăn ngon tiêu bá bịnh hay lắm. Mua thuốc phải kể bịnh cho kỹ, thơ hỏi thăm để có theo trả lời, muốn lấy Catalogne xin gởi 1 cắt bạc cò

Bán tại ĐINH-THÀNH-SONG.

Pharmacien à CAI-NHUM (*Poste*)

HÀNG ĐÓNG TÀU HOI

của **BÙI-QUANG-ĐẠI** (Rachgia)

Hãng lập ra trên 20 năm, chuyên riêng nghề đóng tàu hơi lớn nhỏ đủ kiểu. Tàu để đi chơi, đưa hành khách. Để máy chạy bằng dầu lửa, dầu essence, và dầu cặn (mazout).

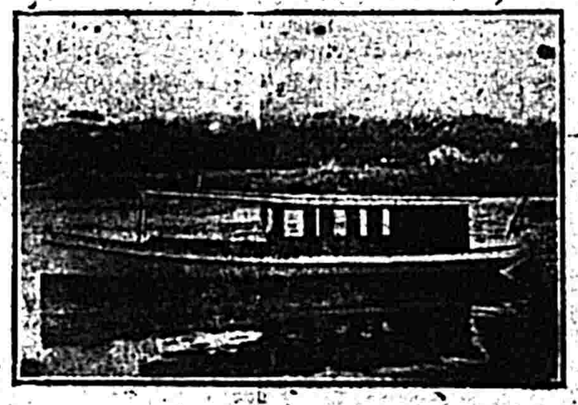

Đóng vỏ bằng sắc trắng ; bền giá-tỷ, tùy ý quí ngài muốn. Kiểu rất đẹp, đặt nhiều ông vừa ý. Công việc làm kỹ lưỡng không hề bê-trễ.

Xin Quí ngài chiếu cố, đến hãng một lần thì biết. Chúng tôi vui lòng tiếp rước. Hoặc viết thơ thương nghị.

Thơ để chỉ :
BÙI-QUANG-ĐẠI.
Constructeur Rachgia (ville).

Kiêm-Thai dit Liêu-Quơi

168-170 Rue d'Ayot, Saigon

TÉLÉPHONE

Tiệm Kiêm-Thái dit Liêu-Quơi có bán đồ : 1° phụ tùng xe ngựa. 2° xe kéo. 3° đồ bát kế, 4 yên cời ngựa. 5° Cao su đặt đi. Ông bổn lãnh xe.

Lại cũng có bán các thứ bố cao su, làm mui xe hơi, bố-tông lót-xàm đóng may áo nệm xe. Có lãnh lợp mui và may áo nệm cho xe hơi sửa đóng, sơn các thứ xe.

Giao thiệp khẩn và giá tính phải chăng.

Ngỏ cùng bằng-hữu

Hôm nay tôi đã cáo thôi chức dầu phòng nơi nhà giây quan Trạng sư Alexandre Lacouture đặng có thì giờ rảnh mà chuyên lo việc canh nông và kỹ nghệ. Vậy từ đây về sau anh em có thơ từ chi gởi cho tôi xin đề như vầy :

Monsieur Nguyễn-phú-Hựu
Propriétaire et Industriel
Passage Legrand de la Liraye
Villa portant son nom
Saigon

Cù là ? Cù là ?
phải thứ thiệt không ?

Thưa phải, dầu này của nhà thuốc « *NGUYENVAN-TRI* » ở *Mytho*. mới làm ra, và tại đó có bán đủ các thứ thuốc tây như mấy nhà Đại-dược-phòng langsa ở Saigon vậy.

Feuilleton N° XX

QUỐC-TẾ VẤN-ĐỀ THẢO-ÁN

Soạn giả : UÔNG-TINH-VỆ.
Dịch giả : VĂN-GIANG.

IV. — Sau khi các nước hiệp định cùng nhau, bọn họ xuất tiền kinh dinh ở đất Trung-huê

Bấy giờ các nước đối với Trung-huê, vẫn là cốt việc xuất vốn kinh dinh, mà cái chánh sách chia cắt lãnh thổ chưa hề bỏ dứt đi, gặp có cơ hội nào, họ không tốn kém sức lực bao nhiêu, và các nước lại không có mối xung đột cùng nhau nữa, cái chánh sách cắt đất vẫn còn tiến hành dữ dội lắm. Như ngày tháng tám năm Dân-quốc nguyên niên (1912) công sứ nước Anh lên mặt chiêu hội với bộ ngoại giao, thuộc về vấn đề Tây-tạng, yêu cầu những việc sau này :

1° Chánh-phủ nước Anh không cho Trung-huê can thiệp đến nội chánh xứ Tây-tạng.

2° Chánh-phủ nước Anh phản đối quan lại Trung-huê tự tiện sắp đặt chánh quyền ở xứ Tây-tạng. Lại phản đối Trung-huê coi xứ Tây-tạng như các tỉnh nước Tàu.

3° Chánh-phủ nước Anh không cho quân đội Trung-huê đóng đồn ở xứ Tây-tạng.

4° Bốn việc trên đây, sau khi đã ước định với Trung-huê rồi, nước Anh mới thừa nhận Dân-quốc cho.

Đồng thời lại buộc chánh-phủ Trung-huê rằng : Nếu chánh-phủ Trung-huê không chịu thừa nhận mấy việc ấy, thì nước Anh cũng tự trực tiếp giao thiệp với xứ Tây-tạng.

Nước Anh dòm ngó Tây-tạng vẫn đã lâu ngày, đến nay mới tỏ dã tâm ra. Rất ghét nhất là buộc Trung-huê phải thừa nhận Tây-tạng, mới chịu thừa nhận Dân-quốc cho. Than ôi ! Dân-quốc sao lại cần phải nước Anh thừa nhận cho ? Cuộc dân tộc cách mạng, cốt lấy Hán, Mãn, Mông, Hồi, Tạng bình đẳng liên hiệp làm mục đích, nếu lúc bắt đầu khai quốc, đã bán đứt Tây-tạng đi rồi, còn có qui gì cái Dân quốc ấy nữa ! Chẳng dè bấy giờ lão Viên-thế-Khải cốt xun mụ với ngoại quốc, để tàn hại những người khác ý kiến mình, tâm tánh lão ấy thật đã in hệt với dã tâm nước Anh rồi ; đến tháng giêng năm Dân-quốc thứ hai, lão Viên-thế-Khải bèn chánh thức thừa nhận vấn đề Tây-tạng với nước Anh vậy.

Nước Anh đối với Tây-tạng đã dùng thủ đoạn ấy rồi, nước Nga đối với Mông-cổ cũng theo cách ấy tiến hành luôn nữa. Tháng chín năm Dân-quốc nguyên niên, công sứ nước Nga tới đất Khô-luân, hội nghị với bọn vương hầu Mông cổ, đến tháng 11, Nga và Mông-cổ ký kết một tờ hiệp ước như sau :

1° Nước Nga bảo hộ quyền tự chủ cho xứ Mông cổ, lại cự tuyệt quân đội Trung-huê không cho đóng đồn ở Mông-cổ và không cho nhơn dân Trung-huê được hưởng quyền lợi ở Mông cổ nữa.

2° Chánh-phủ Mông-cổ đối với nhơn dân nước Nga phải cho tự do buôn bán, lại phải cho người Nga hưởng những đặc quyền như trong điều ước đã định.

3° Như chánh-phủ Mông-cổ muốn ký điều ước gì với Trung-huê hay là các nước khác phải có nước Nga đồng ý mới được.

Viên thế-Khải đối với nước Anh về việc Tây-tạng đã kể rõ như trên thì đối với nước Nga về việc Mông-cổ không lẽ tránh khỏi ngoài lệ ấy được. Cho nên đến tháng 11 năm Dân-quốc thứ hai, mới có tờ tuyên ngôn Trung-Nga. Qua tháng chín năm sau, đại biểu ba nước Trung, Nga và Mông hội nghị ở Cáp-khắc-đồ. Đến tháng 6 năm Dân-quốc thứ 4, 22 điều ước Trung Nga và Mông bèn chánh thức thành lập. Đến năm Dân-quốc thứ 5 về sau, nước Nga vì việc chiến tranh với Đức mỏi mệt, không đủ sức đoái hoài tới việc Mông-cổ nữa. Từ năm Dân-quốc thứ sáu về sau, nước Nga cách mạng, bấy giờ thái độ đối với nước ngoài, bèn thay đổi ra phương diện khác.

Xem thế đủ biết đương buổi các nước xuất vốn kinh dinh ở đất Trung huê, chưa hề bỏ cái dã tâm chia cắt đất Trung-huê đã lâu ; nếu năm Dân quốc thứ ba, Âu-châu không nổi lên cuộc đại chiến, thì tình hình Trung-huê chưa biết thay đổi về phương diện nào !

3° Từ cuộc đại chiến bắt đầu cho đến hội nghị Hoa-thạnh-đốn.

CÒN NỮA

Saigon.— Imp. NGUYỄN-KHAC, 102, Rue La Grandière.

Le Gérant : HÔ-VAN-NGUƠN